

«اکران مردمی» نقطه طلایی کارنامه «عمار»

محمدتقی فهیم منتقد سینما بیان کرد که ویژگی اصلی «عمار» در حال حاضر همین شبکه توزیع و نمایش آثار است که می‌توان آن را نقطه مثبت و قابل دفاع کارنامه این رویداد دانست.

به گزارش سایت خبری پرسون، محمدتقی فهیم منتقد سینما در آستانه برگزاری دوازدهمین دوره از جشنواره مردمی فیلم «عمار»، درباره کارنامه این رویداد در حوزه تربیت نیروهای جدید در عرصه سینما گفت: من اساساً با این نگاه که جشنواره‌ها محل تربیت نیروهای جدید باید باشند، میانه‌ای ندارم. وظایف جشنواره‌ها نه آموزش است و نه تربیت نیرو، اما حتماً میدانی برای الگودهی محسوب می‌شوند. جشنواره مهم دنیا همین‌گونه هستند. شاید در حاشیه برگزاری این رویدادها، کارگاه‌های آموزشی هم برگزار شود اما به‌شخصه فکر می‌کنم نباید انتظار داشته باشیم که جشنواره‌ها به‌صورت سالانه هنرجو و نیروی تازه تربیت کنند.

وی ادامه داد: این نگاه به جشنواره‌ها منجر به ملغمه شترگاولپنگی می‌شود که همواره با آن مواجهیم و نمی‌دانیم وظیفه اصلی یک جشنواره چیست. اگر منظور از تربیت نیرو، این است که یک جشنواره باید قدرت جریان‌سازی داشته باشد و در هر دوره فیلمسازان را برای دوره بعد نسبت به برخی موضوعات و ایده‌ها حساس کند، این درست است. فیلمسازان در این شرایط می‌دانند که سال آینده قرار است در چه میدانی رقابت کنند و باید آثار کیفی‌تری در راستای موضوعات هدف‌گذاری شده، ارائه دهند. این‌ها طبیعتاً خروجی یک جشنواره محسوب می‌شود.

فهیم تأکید کرد: جشنواره‌های رده الف دنیا هم همین کار را می‌کنند و آنقدر در این زمینه دقیق و مهندسی‌شده عمل می‌کنند که فیلمسازان این سوی دنیا هم متوجه می‌شوند که قرار است در سال آینده مثلاً موج فیلم‌های مرتبط با دگرباشان یا فمینیست‌ها موردتوجه قرار بگیرد. از همین طریق است که فیلمسازان به سمت هدف‌گذاری جشنواره‌ها و موج‌سازی آن‌ها گرایش پیدا می‌کنند.

پاشنه آشیل «عمار» کجاست؟

این منتقد سینما در ادامه به جشنواره «عمار» اشاره کرد و گفت: یکی از مشکلات جشنواره «عمار» همین است که این مسائل اصلی در آن تفکیک شده نیست و انرژی آن صرف خیلی از مسائل متعدد می‌شود. جشنواره‌ای که شکل می‌گیرد و می‌خواهد دامنه برگزاری خود را گسترده‌تر کند، باید اهم فی‌الاهم داشته باشد. برخی امروز از جشنواره «عمار» انتظار دارند که یک آموزشگاه و یا دانشگاه برای فیلمسازی باشد و خود مسئولان این رویداد هم چنین توقعی را ایجاد کرده‌اند. «عمار» باید بین این انتظارات تفکیک قائل شود. جشنواره «عمار» باید بعد از یک دهه برگزاری، به سطحی از تخصص‌گرایی توأم با شعارهای مردمی خود می‌رسید و پاشنه آشیل «عمار» امروز در همین میدان است.

وی در عین حال تأکید کرد: در اینکه «عمار» یک جشنواره جانشین است، هیچ شکی نداریم، به‌خصوص که همه جشنواره‌های ما مقلد جریان‌ات بیرونی هستند و هیچ ابتکار، ابداع و خلاقیتی در آن‌ها نمی‌بینیم. نهایتاً تلاش می‌کنند پیرو الگوهای جشنواره کن و یا ونیز باشند و مثلاً فرش قرمز پهن کنند! «عمار» از این منظر آمده و خواسته است که یک رویداد بومی با تمام ویژگی‌هایی که از یک رویداد بومی انتظار داریم باشد. «عمار» به لحاظ پوشش و گوییش و دربرگیری باورها و اعتقادات مختلف، حتی از نظر ساختار و فرم تلاشی در خور شأن همان رویکرد بومی و ملی است. در این زمینه هیچ شکی نیست و «عمار» را می‌توان جشنواره‌ای منحصربه‌فرد از این لحاظ دانست.

این منتقد سینما ادامه داد: بسیاری از فیلمسازان نزدیک به گفتمان انقلاب، حالا محیطی را می‌شناسند که به آثار آن‌ها بها می‌دهد. آثاری که در رویدادهای دیگر به دلیل وادادگی و مرعوب شدن در برابر صورت‌گرایی، به آن‌ها بها داده نمی‌شود. این‌ها دستاوردهای خوب «عمار» است که می‌توانیم به آن‌ها امیدوار باشیم.

فهیم در ادامه آسیب‌شناسی «عمار» افزود: این رویداد در هر سال جدید به‌نظر می‌رسد بیشتر در عرض گسترده شده و نه در طول. یعنی در این سال‌ها تلاش داشته است تا چیزهایی را در حاشیه خود به‌وجود بیاورد و انتظاراتی را از خود ایجاد کند. به همین دلیل هم برخی می‌پرسند چرا نتوانسته‌اید «فیلمساز اسلامی» تربیت کنید؟ مگر به همین سادگی است! حتماً این مسیر دشواری‌هایی دارد که اولین گام آن همان اهم‌فی‌الاهم کردن مسائل است. باید بدانیم در هر سال روی چه مسائلی تأکید داشته باشیم و چه مسائلی را رها کنیم.

وقتی «عمار» لباس دفاعی به تن می‌کند

وی گفت: ترس از نفوذ، ترس از سقوط به دامن لیبرالیسم و ترس از وادادگی در برابر فرهنگ بیگانه، باعث شده است «عمار» در این سال‌ها به جای برخورد فعال، یک لباس دفاعی به تن کند. در بخش‌های ساختاری معتقدم که یک جشنواره باید سفت باشد و تکلیفش با مواضع خودش روشن باشد. جشنواره «عمار» جشنواره فیلم «فجر» نیست. «فجر» قرار است چترش روی سر همه سینمای ایران باشد. جشنواره‌ای مانند «عمار» در بخش اتاق فکر و حتی داوری‌هایش باید سفت و محکم باشد اما در جذب سلیقه‌های مختلف حتماً باید گارد خود را باز نگه دارد.

این منتقد تأکید کرد: فیلترهای عبور محتوایی جشنواره «عمار» حتماً باید سفت باشد چرا که کافی کمی در این بخش شل بگیرد تا همه چیز را از دست بدهد. این موضوع نباید با ماجرای جذب سلیقه‌ها و رویکردهای مختلف در دایره گفتمان انقلاب اسلامی خلط شود. درست است که در کلیت شاهد دو جناح فکری در کشور هستیم اما در واقعیت اینگونه نیست و طیف‌های مختلفی حرکت‌های جداگانه‌ای انجام می‌دهند که خیلی از آن‌ها ذیل گفتمان انقلاب اسلامی قرار می‌گیرند. حتی بخشی از نیروهای اصلاح‌طلب و اعتدالی اینچنین هستند. معتقدم که «عمار» در بخش‌های ساختاری باید روی مواضعش بپایستد اما در بخش تعامل با سلايق و خلاقیت‌های مختلف می‌تواند به سلیقه‌های دیگر هم توجه داشته باشد. هنر، اساساً یک پدیده متکثر است.

این منتقد سینما در بخش دیگری از آسیب‌شناسی خود بر یک دهه برگزاری جشنواره «عمار» گفت: اگر قرار است جشنواره «عمار» یک جشنواره «سینمایی» باشد، باید راهبردها و رویکردهای غالبش معطوف به «سینما» باشد. نباید تبدیل به یک مراسم از رویدادهای حاشیه‌ای شود که بخشی از آن‌ها را مثلاً در یک مسجد هم می‌توان برگزار کرد. باید محتوای «مسجد» در آثار «عمار» جاری باشد نه این در ساختار تشکیلاتی آن‌را شبیه به فعالیت‌های مسجدی کنیم. در این رویداد قرار است هدف‌گذاری کلان مراکزی مانند مسجد و نمازجمعه، در آثار عماريون، به شکل دراماتیک عرضه شود.

موفق‌ترین بخش «عمار» شبکه توزیع فیلم است

فهمیم درباره اکران‌های مردمی جشنواره به‌ویژه در شهرهای فاقد سینما هم گفت: موفق‌ترین بخش جشنواره «عمار» در تمام این سال‌ها همین بخش توزیع فیلم بوده، به‌خصوص که ضعف اصلی سینمای ایران در سطح ملی همین است که بسیاری از شهرها فاقد سینما به اندازه کافی است. بیش از هزار و صد شهر در کشور ما فاقد سینما هستند، در حالی که مردم همین شهرها مصرف‌کننده محصولات نمایشی هستند و غالباً هم آثار خارجی را تماشا می‌کنند. ویژگی اصلی «عمار» در حال حاضر همین شبکه توزیع و نمایش آثار است که می‌توان آن را نقطه مثبت و قابل دفاع کارنامه این رویداد دانست. نقطه‌ای که دوستان به‌صورت هوشمندانه روی آن تأکید کرده‌اند.

وی در پایان بیان کرد: همین شبکه مردمی اکران باید تبدیل به یک جریان تکنولوژیک با امکانات نمایشی بالا شود و حتی به سمت جنبش تأسیس سینماتک‌های محلی در مساجد برود. این جریان با مشارکت بخش خصوصی حتی می‌تواند به تأسیس سالن‌های سینمایی کوچک هم اقدام کند. احداث سالن‌های ۲۰ تا ۳۰ نفره در شهرهای کوچک هم از اقداماتی است که پیش‌تر نمونه آن را در مقطعی از تاریخ روسیه هم شاهد بوده‌ایم. این بخش از «عمار» نقطه طلایی فعالیت‌های آن است که البته نباید به آن بسنده کنند. بسنده کردن به این سطح از توقعات منجر به تکرار و ابتذال می‌شود. عوامل «عمار» باید با ارتقا به سطوح بالاتر از این ابتذال جلوگیری کنند.

منبع: مهر